

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 107/2020 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveysturvavaliokunta (StVM 22/2020 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain (352/2010) 21 §,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohta, 4 §:n 1—5 ja 7 kohta, 5 §:n 2 momentti, 6 a §, 7 §:n 1 ja 5 kohta, 8 §:n 3 kohta, 10, 15, 17, 18, 19 ja 23 §, 24 §:n 2 momentti sekä 25 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 a § laissa 1137/2011 ja 23 § osaksi laissa 1557/2015, sekä *lisätään* 2 §:n 1 momenttiin uusi 7 ja 8 kohta ja 24 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Eduskunnan vastaus EV 116/2020 vp

4) *luontoisetuuksilla* julkisia terveys- ja sairaalapalveluja, Kansaneläkelaitoksen järjestämää tai korvaamaa kuntoutusta sekä sairausvakuutuslain (1224/2004) ja työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisia sairaanhoito- ja muita kulukorvauksia;

6) *sähköisellä asiakirjalla* täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettua rakenteista sähköistä asiakirjaa;

7) *yhteyspisteellä* täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sähköistä tietojen välitysjärjestelmää;

8) *yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelulla* yhteyspisteen ja sen käyttöön liittyvien Kansaneläkelaitoksen tuottamien teknisten palvelujen kokonaisuutta.

4 §

Toimivaltaiset laitokset etuuksia koskevissa asioissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan i ja ii alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisia laitoksia ovat Suomessa sosiaaliturva-aloittain:

1) sairausetuudet, äitiysetuudet ja vastaavat isyysetuudet:

a) luontoisetuuksia koskevissa asioissa julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antava yksikkö sekä Kansaneläkelaitos siltä osin kuin kyse on sairausvakuutuslain tai rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisista sairaanhoitokorvauksista, Kansaneläkelaitoksen järjestämästä tai korvaamasta kuntoutuksesta ja perusasetuksen nojalla annettavien sairaus- ja äitiysetuuksien kustannusten korvaamisesta sekä asianomainen vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuskeskus siltä osin kuin kyse on työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisista sairaanhoito- ja muista kulukorvauksista;

b) rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

2) työkyvyttömyysetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia työkyvyttömyyseläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia työkyvyttömyysetuuksia koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos ja Eläketurvakeskus;

3) vanhuusetuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia vanhuuseläkkeitä koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos ja Eläketurvakeskus;

4) perhe-eläke-etuudet:

a) kansaneläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

b) työeläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos ja Eläketurvakeskus;

5) työtapaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa asianomainen vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuskeskus;

7) varhaiseläke-etuuksia koskevissa asioissa työeläkelakien mukainen työeläkelaitos, Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos;

Eduskunnan vastaus EV 116/2020 vp

5 §

Toimivaltaisiksi nimetyt laitokset ja elimet sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa

Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos ovat perusasetuksen 16 artiklassa tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä elimiä sovitessa poikkeuksista sovellettavaan lainsäädäntöön 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

6 a §

Toimivaltaiseksi nimetty laitos eräissä työttömyysetuuksien korvaamista koskevissa asioissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdassa tarkoitettu toimivaltaisen viranomaisen nimeämä toimivaltainen laitos on Työllisyysrahasto sovellettaessa perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan ja täytäntöönpanoasetuksen 70 artiklan säännöksiä työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaista järjestelmää koskevissa asioissa.

7 §

Asuinpaikan ja oleskelupaikan laitokset

Perusasetuksen 1 artiklan r alakohdassa tarkoitettuja asuinpaikan ja oleskelupaikan laitoksia Suomessa ovat sosiaaliturva-aloittain:

1) sairausetuudet, äitiysetuudet ja vastaavat isyysetuudet:

a) luontoisetuuksia koskevissa asioissa julkisia terveys- ja sairaalapalveluja antava yksikkö sekä Kansaneläkelaitos siltä osin kuin kyse on sairausvakuutuslain tai rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain mukaisista sairaanhoitokorvauksista, Kansaneläkelaitoksen järjestämästä tai korvaamasta kuntoutuksesta ja perusasetuksen nojalla annettavien sairaus- ja äitiysetuuksien kustannusten korvaamisesta;

b) rahaetuuksia koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos;

5) työtapaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa Tapaturmavakuutuskeskus;

8 §

Yhteyselimet

Täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu yhteyselin Suomessa on:

3) Tapaturmavakuutuskeskus työtapaturma- ja ammattitautietuuksia koskevissa asioissa ja täytäntöönpanoasetuksen IV osaston kustannusten korvaamista koskevissa säännöksissä yhteyselimelle määriteltyjen tehtävien osalta.

Eduskunnan vastaus EV 116/2020 vp

10 §

Perintää koskeva nimetty laitos

Toisen jäsenmaan laitokselle tehtävän maksamattomia vakuutusmaksuja koskevan perintäpyynnön osalta ja tilanteessa, jossa Suomessa ei ole eläkettä maksussa, täytäntöönpanoasetuksen 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu nimetty laitos on Eläketurvakeskus.

15 §

Yhteyspiste

Yhteyspiste on sijoitettu Kansaneläkelaitokseen.

17 §

Kansaneläkelaitoksen tehtävät ja vastuu yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelun ylläpitäjänä

Kansaneläkelaitos ylläpitää yhteyspistettä 4—10 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten, laitosten ja elinten lukuun ja huolehtii, että sen toiminta antaa tietotekniset valmiudet sähköiseen tiedonvaihtoon. Kansaneläkelaitos myös tuottaa ja ylläpitää yhteyspisteen käyttöön liittyviä teknisiä palveluja.

Yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelun ylläpitäjänä Kansaneläkelaitos toimii luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) tarkoitettuna henkilötietojen käsittelijänä. Siltä osin, kun kyse on Kansaneläkelaitoksen yhteyspisteelle tuottamasta henkilön tunnistamispalvelusta, Kansaneläkelaitos toimii mainitun asetuksen mukaisena henkilötietojen rekisterinpitäjänä.

Kansaneläkelaitos huolehtii yhteyspisteen kautta kulkevien sähköisten asiakirjojen määrän tilastoinnista 25 §:ssä tarkoitettujen kustannusten jakamiseksi.

18 §

Rekisterinpitäjät

Yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelun rekisterinpitäjinä toimivat 4—10 §:ssä tarkoitetut viranomaiset, laitokset ja elimet, kukin omien tietojensa osalta.

19 §

Oikeus toisen rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelyyn

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus käsitellä sähköisen asiakirjan tietoja, jos se on välttämätöntä toimivaltaisen vakuutuslaitoksen selvittämiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 116/2020 vp

23 §

Yhteistyöryhmä

Sähköisen tiedonvaihdon kehittämistä, hallinnointia ja kustannusten jakoa varten sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan johdollansa toimivan yhteistyöryhmän, jossa ovat edustettuina yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelua käyttävät toimijat. Jäsenten lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yhteistyöryhmään siinä edustettuina olevien toimijoiden ehdotuksesta asiantuntijoita. Yhteistyöryhmässä on oltava edustettuna riittävä Euroopan unionin sosiaaliturvalainsäädännön, kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön ja tietojärjestelmien asiantuntemus.

Yhteistyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja aina yhden edustettuna olevan toimijan sitä vaatiessa.

24 §

Yhteistyöryhmän tehtävät

Yhteistyöryhmän on vuosittain todettava yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelun käytöstä syntyneet kokonaiskustannukset.

Yhteistyöryhmän on seurattava sosiaaliturvalainsäädännön toimeenpanoon liittyvää sähköisen tiedonvaihdon kehitystä.

25 §

Kustannusten jako

Yhteyspisteen tietojärjestelmäpalvelun kehittämis- ja käyttökustannukset sekä ylläpito- ja hallintokustannukset jaetaan vuosittain 4—10 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten, laitosten ja elinten kesken. Kehittämis-, käyttö-, ylläpito- ja hallintokustannusten jaon perusteena käytetään edellisen vuoden toteutuneita kokonaiskustannuksia ja vuosiototeumia.

Kehittämiskustannukset sekä muutostöiden kustannukset jaetaan niistä aiheutuneen työmäärän perusteella niiden toimijoiden kesken, joita muutos koskee.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yhteistyöryhmän yksimielisestä esityksestä 24 §:ssä tarkoitetut vuosiototeumat ja niiden perusteella määräytyvän kunkin toimijan kustannusosuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 353/2010, ja
lisätään 2 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1111/2007, 353/2010 ja 901/2014, uusi 3 a kohta sekä 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1111/2007, 353/2010, 901/2014 ja 1263/2016, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

3) ratkaista, sovelletaanko työntekijään, virkamieheen tai yrittäjään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (*EU:n sosiaaliturvan perusasetus*) nojalla Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä tilanteissa, joissa on kyse sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 987/2009 (*EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus*) tarkoitetusta A1-todistuksesta tai EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 16 artiklan mukaisesta poikkeusluvasta;

3 a) ratkaista Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten mukaan, voidaanko henkilölle antaa sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva todistus tai päätös, joka voi koskea myös poikkeuslupa-asiaa;

Eläketurvakeskus antaa tällöin 2 momentin 3 ja 3 a kohdassa tarkoitetusta ratkaisusta todistuksen tai päätöksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 116/2020 vp

Helsingissä 21.10.2020

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri